

Kouvola kansalaissodan verisimpiä näyttämöjä

KS 26/1 98

Kouvola

Kouvola ympäristöineen oli kansalaissodan verisimpiä näyttämöjä. Vaikka pohjoinen Kymenlaakso ei missään vaiheessa ollut kansalaissodan varsinaisena sotatantereena, tehtiin siellä ehkäpä koko sodan raaimmat ja turhimmat julmuudet.

Kansalaissodassa Kymenlaakso antautui viimeisenä. Juuri ennen häviötä ja välittömästi voiton sarastuksessa ovat sodan osapuolten tunteet hurjimmillaan. Voimakkaassa tunnetilassa ovat karneimmat väkivallanteot nähneet päivänvalon. Fil.maist. Mirja Turusen tekeillä oleva lisenensiaatintyö kansalaissodan väkivaltaisuuksista Kouvolaassa paljastaa, että näin tapahtui myös Kymenlaaksossa.

Useimmille nykysuomalaisille lienee yllätys, että Kouvolan

asemakylä oli kansalaissodan ajan verisimpiä paikkakuntia Suomessa. Kouvolan tragedia oli Turusen mukaan kansalaissodan aikana punaisten harjoittama rintamantakainen väkivalta ja kansalaissodan päätyttyä se, että siitä tuli valkoisten valloittajien koston tanner, kun voittajat halusivat rangaista punaisten kapinan ja vireiteot.

Sodan kolmen kuukauden aikana surmattiin Kouvolaassa punaisten päätöksellä 130 ihmistä, mikä on enemmän kuin millään muulla paikkakunnalla.

Pappien surma herätti huomiota

-Kouvolan väkivalta huipentui huhtikuun lopulla juuri ennen valkoisten tuloa. Tappion edellä ~~punaisten surmasivat kymmeniä vankeja Haminasta, Luumäeltä ja Kymen tehtaalta. Näillä surmilla ei ollut sodankäynnin kannalta enää mitään tarkoitusta, Turunen kuvailee.~~

Turunen arvelee, että tappion edellä punaiset halusivat kostaa ja raivata niin monta vastustajaa kuin mahdollista.

Surmaaminen tehtiin kylän laidalla olevalla Tommolan pelolla, joka sai kansan suussa nimen Tommolan veripelto. Pellol-

la päättyi myös viiden papin elo, joka herätti suurta huomiota aikanaan. Heistä on Turusen mukaan kirjoitettu enemmän kuin muista teloitetuista yhteensä.

Valkoisten vallattua Kouvolan syntyi varuskunnan takana sijaitsevalle Tanttarin suolle uusi veripelto, jonne teloitettiin kymmeniä punaisia. Koko maan kattavan laskelman mukaan Kouvolaassa surmattiin noin 80 punaista. Turusen arvion mukaan Kouvolan uhrien määrä saattaa olla huomattavasti suurempi.

Kymmenen punaista yhdestä valkoisesta

Kymenlaakson antauduttua toukokuun alussa Kouvolan kasarmista tuli yksi kaakkaisen Suomen vankileireistä. Muutamassa päivässä kasarmiin täytti 3600 vankia. Heistä suurin osa oli muualta Suomesta paenneita punaisia, jotka pyrkivät Kotkaan ja sieltä laivalla Venäjälle. Koko Kymenlaaksossa antautui viikossa noin 11 500 kaartilasta.

Teloitukset alkoivat välittömästi 3. toukokuuta.

-Ihmisen henki ei ollut minäkään arvoinen, Turunen kuvailee.

-Sisällissodan julmaan kuvaan kuuluu, että koston syyt eivät aina olleet sotilaallisia tai edes

poliittisia; joku sai mennä kuopan reunalle vaikka vanhoista riuuriidoista.

Kouvola ja osa Kuusankoskea kuuluivat 1918 Valkealaan. Tällä alueella toteutunut valkoinen terrori sijoittuu ihan maan kärkipäähän. Julmin kosto riehui Kuusankoskella. Siellä toteutui draamatisesti valkoisella puolella esitetty vaatimus, jonka mukaan yhtä surmattua valkoista kohti tuli tappaa kymmenen punaista.

Punaisten olivat surmanneet Kuusankoskella 26 Kymi-yhtiön virkailijaa, toimitusjohtaja mukaan lukien. Jari Talviston tuoreen Työväenyhdistyksen historian mukaan valkoiset ampuivat 275 kuusankoskelaista.

Kouvolaassa piti Turusen tutkimusten mukaan myös paikkansa uskomus, että pahimmat punaisen terroriin syyllistyneet säästyivät. Osa heistä pakeni Venäjälle ja osa pystyttiin tunnistamaan vasta niin myöhään, että heille langetetut kuolemantuomit jouduttiin muuntamaan yleisen armahduksen vuoksi elinkautisiksi.

Tapahtumat kiinnostavat

Kouvola

Vaikka kansalaissodasta on kulunut jo 80 vuotta, se herättää edelleen vahvoja tunteita. Kouvolaassa tehdyistä kansalaissodan väkivaltaisuuksista lisenensiaatintyötä tekevä fil.maist. Mirja Turunen yllättyi paitsi siitä, miten vahvasti kansalaissodan traumat yhä elävät, myös siitä, miten kiinnostuneita kansalaissodan tapahtumista taas ollaan.

-Tuntuu, että tällaiselle tutkimukselle on tällä hetkellä sosiaalinen tilaus. Valtaosin on kysely ja otettu yhteyttä. On haluttu myös tietää, milloin työ valmistuu, hän kertoo.

Turunen mukaan se joukko, jolle kansalaissodan tutkiminen edelleen aiheuttaa traumoja, on pieni, mutta sellainen on kuitenkin selvästi olemassa. Se kysyy, miksi revitään arpeutuneita haavoja auki? Turusta he ovat lähestyneet paitsi nimettömin kirjein ja soitoin, myös itsensä esitellen.

-Olen jonkin verran käynyt puhumassa tutkimuksesta, kun on pyydetty. Niissä tilaisuuksissa on selvästi käynyt ilmi sekä kiinnostus asiaan että kielteinen suhtautuminen tutkimuksiin. Kuulijat ovat kyselleet paljon, ja on käynyt niinkin, että joku